

Nr 59.

Ankom till riksdagens kansli den 30 maj 1938 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av den internationella arbetsorganisationens fjärde sjöfartskonferensens år 1936 fattade beslut.

Genom en den 25 februari 1938 dagtecknad proposition, nr 239, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden, anhållit om riksdagens yttrande angående de i nämnda protokoll omförmälda, av internationella arbetsorganisationen år 1936 vid dess 21:a sammanträde (fjärde sjöfartskonferensen) fattade besluten.

De ifrågavarande besluten utgöras av en rekommendation angående åtgärder till främjande av sjömännens välfärd i hamnarna samt förslag till tre konventioner, nämligen konvention angående kompetens hos fartygsbefäl, konvention angående redarens förpliktelser i fall sjöman drabbas av sjukdom, olycksfall eller döden, samt konvention angående sjukförsäkring för sjömän.

Beträffande lydelsen av omförmälda rekommendation och konventionsförslag får utskottet hänvisa till de såsom bilagor vid propositionen fogade översättningarna till svenska språket av originaltexterna till konferensbesluten.

Internationella arbetsorganisationen har tid efter annan till behandling upptagit frågor rörande sjöfolkets arbetsförhållanden. I propositionen lämnas en översikt över organisationens verksamhet på detta område. Åt behandling av frågor av nämnda slag uteslutande ägnade sammanträden (sjöfartskonferenser) hava hållits dels i Genua år 1920, dels ock i Genève år 1926, 1929 och 1936, varjämte en förberedande teknisk sjöfartskonferens hållits i Genève år 1935. Slutligen hava enstaka sjöfartsfrågor behandlats av internationella arbetsorganisationen å allmänna sammanträden, nämligen år 1921, 1929 och 1932. För de vid första och andra sjöfartskonferenserna (1920 och 1926) av internationella arbetsorganisationen fattade beslut hava redogörelser lämnats, såvitt angår den första konferensen i propositionen nr 361 till 1921 års riksdag, och beträffande den andra konferensen i propositionen nr 152 till 1927 års riksdag. Vid tredje sjöfartskonferensen (1929)

antogs icke något konventionsförslag eller någon rekommendation, utan var konferensen uteslutande ägnad åt första behandlingen av de frågor som blevo föremål för slutligt avgörande vid fjärde sjöfartskonferensen (1936); upplysningar rörande förhandlingarna vid tredje sjöfartskonferensen innehållas i propositionen nr 240 till 1934 års riksdag. Kortfattad redogörelse för internationella arbetsorganisationens fjärde och femte sjöfartskonferenser, vilka höllos i Genève den 6—24, resp. den 22—24 oktober 1936, har lämnats i propositionen nr 184 till 1937 års riksdag tillika med uppgifter om Sveriges representation vid dessa konferenser.

Vid fjärde sjöfartskonferensen antogs, förutom de ovan omförmälda konventioner och rekommendation som genom förevarande proposition underställts riksdagen för yttrande, dels förslag till två ytterligare konventioner, nämligen angående årlig semester för sjömän samt arbetstid och bemanning å fartyg, dels ock en rekommendation angående arbetstid och bemanning å fartyg. Vid femte sjöfartskonferensen antogs förslag till konvention angående fastställande av minimiålder för barns användande till sjöss, innefattande partiell revision av en år 1921 tillkommen konvention i samma ämne.

I fråga om verkställighet av internationella arbetskonferensens beslut, gäller, såsom i propositionen omförmäles, att varje medlem av organisationen skall inom ett år, eller i särskilda fall senast inom aderton månader från avslutandet av ett konferenssammanträde underställa därå antagna rekommendationer och konventionsförslag den eller de myndigheter till vilkas kompetensområden förekomna frågor höra för deras omgestaltande till lag eller vidtagande av andra åtgärder. Därest en rekommendation ej leder till någon lagstiftningsåtgärd eller annat åtgörande för dess genomförande, eller om ett konventionsförslag icke vinner vederbörande myndighets eller myndigheters bifall, skall medlemsstaten icke vara underkastad någon vidare förpliktelse med hänsyn härtill.

Av de vid fjärde och femte sjöfartskonferenserna i Genève fattade besluten, vilka samtliga omnämnts i förevarande proposition, hava förslagen till den reviderade *minimiålderskonventionen* samt till *sjöarbetstids- och bemanningskonventionen* lagts till grund för förslag till svensk lagstiftning i form av ny sjöarbetstidslag och lag om ändringar i sjömanslagen, vilka förslag genom Kungl. Maj:ts propositioner nr 223 och 224 förelagts årets riksdag; i samband därmed har *sjöarbetstids- och bemanningsrekommendationen* blivit föremål för beaktande. Texterna till nu omförmälda båda konventionsförslag och rekommendation äro i översättning såsom bilagor (Bil. A, B och C) fogade vid propositionen nr 223, vari Kungl. Maj:t bland annat anhållit om riksdagens yttrande beträffande sagda konventionsförslag och rekommendation. I samma proposition har av föredragande departementschefen framhållits, att det med propositionen framlagda, numera av riksdagen godkända förslaget till sjöarbetstidslag jämte det av chefen för justitiedepartementet med propositionen nr 224 framlagda, likaledes av riksdagen numera godkända förslaget till lag om ändrad lydelse av vissa paragrafer i sjömans-

lagen tillika med genomförandet av vissa, särskilt omförmälda administrativa föreskrifter, skulle medföra tillämpning av reglerna i sjöarbetstids- och bemanningskonventionen, och sålunda utgöra grundval för svensk ratificering av denna konvention, ävensom innebära vederbörligt beaktande av den i samband med konventionen antagna rekommendationen i samma ämne. Med hänsyn härtill förordade departementschefen att konventionen ratificerades, dock med visst förbehåll beträffande ikraftträdandet av ratifikationen. Rekommendationen i ämnet fann departementschefen icke för närvarande påkalla andra åtgöranden från de svenska statsmakternas sida än de för vilka redogjorts i propositionen nr 223. Vidare anförde departementschefen, att vid bifall till det i propositionen nr 224 innefattade förslag till viss ändring i sjömanslagen förutsättning likaledes komme att skapas för svensk ratifikation av den reviderade konventionen angående minimiålder för barns användande till sjöss, varför departementschefen förordade ratificering jämväl av sistnämnda konvention. Nu omförmälda frågor hava av utskottet behandlats i dess utlåtande, nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner nr 223 och 224 samt i ämnet väckta motioner. I enlighet med utskottets hemställan har riksdagen numera förklarat, att riksdagen för sin del ansluter sig till föredragande departementschefens i det vid propositionen nr 223 fogade statsrådsprotokollet av den 12 mars 1938 uttalade uppfattning rörande nu omförmälda konventionsförslag och rekommendation.

Förslaget till *konvention angående årlig semester för sjömän* har upptagits till behandling i Kungl. Maj:ts proposition till innevarande års riksdag nr 286 med förslag till lag om semester m. m., i vilken proposition Kungl. Maj:t förklarat sig vilja inhämta riksdagens yttrande bland annat över ifrågavarande konventionsförslag. Texten till konventionen har i översättning bifogats propositionen (se Bil. B). I ratifikationsfrågan har föredragande departementschefen, under hänvisning till vissa skiljaktigheter mellan konventionsförslaget och det med propositionen framlagda förslaget till lag om semester, förklarat sig i likhet med delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet hava funnit ratificering från Sveriges sida icke kunna ske. Utskottet, till vars behandling jämväl propositionen nr 286 varit hänvisad, har i utlåtandet nr 58 i nu förevarande avseende hemställt, att riksdagen måtte förklara, att riksdagen för sin del ansluter sig till vad föredragande departementschefen i det vid nämnda proposition fogade statsrådsprotokollet den 12 mars 1938 uttalat rörande förslaget till konvention angående årlig semester för sjömän.

Angående *övriga vid internationella arbetsorganisationens fjärde sjöfartskonferens fattade beslut*, över vilka riksdagens yttrande begärts genom förevarande proposition nr 239, får utskottet anföra följande.

1. *Rekommendationen angående åtgärder till främjande av sjömännens välfärd i hamnarna.*

Syftet med rekommendationen är framför allt att giva impulser till en utveckling av den verksamhet som på skilda håll bedrivs i ändamål att bereda sjömän hjälp och skydd i hamnarna, och särskilt att föranleda till att

denna verksamhet utsträcker till så många sjömän som möjligt ävensom till att olika former av dylik verksamhet samordnas nationellt och internationellt. Rörande de åtgärder som i sådant syfte anbefallas i rekommendationen innehåller propositionen närmare redogörelse; utskottet tillåter sig hänvisa till denna.

I en inom *kommerskollegium* upprättad promemoria angående samtliga här ifrågakarande vid internationella arbetsorganisationens fjärde sjöfartskonferens fattade beslut har beträffande den nu avhandlade rekommendationen framhållits, att förhållandena i de svenska hamnarna på det hela taget icke kunde giva anledning till klagomål. Efter omnämnande av svensk lagstiftning och andra åtgärder från det allmännas sida rörande de i rekommendationen avsedda förhållandena, framhålles i promemorian vidare, hurusom den frivilliga verksamheten för omhändertagande och vård av sjömän i hamnarna för närvarande syntes livaktig, men att en fortsatt utveckling av sjömansvården vore värd all uppmuntran och stöd från det allmännas sida, i vilket hänseende bland annat erinras om möjligheten till ekonomiskt bidrag i form av anslag av lotterimedel. Beträffande den viktiga frågan om sparande och hemsändning av hyresmedel erinras om den sparverksamhet som organiserats genom postsparbankens försorg och i samband därmed anordnad propaganda för denna verksamhet. Med avseende å sådan upplysnings- och bildningsverksamhet som förordas i rekommendationen framhålles bland annat, att detta ämne för närvarande vore föremål för särskild uppmärksamhet av sakkunniga som tillkallats inom ecklesiastikdepartementet för utredning rörande sjöfolkets bildningsfråga. I rekommendationen anbefallt samarbete med internationella arbetsbyrån be-tecknas i promemorian såsom värt att taga fasta på; för ändamålet erforderliga åtgärder förefölle lämpligen kunna anförtros åt socialpolitiska delegationen att ombesörjas i samråd med vederbörande organisationer för den statliga och enskilda sjömansvården.

Socialpolitiska delegationen, som avgivit yttrande över internationella arbetsorganisationens i detta ärende behandlade beslut och därvid haft tillfälle att taga del av den inom kommerskollegium upprättade promemorian, har rörande den nu ifrågakarande rekommendationen anfört, att delegationen med tillfredsställelse tagit del av den i promemorian lämnade redogörelsen för de åtgärder i rekommendationens syfte som redan vore eller kunde förväntas snart bliva vidtagna i de svenska hamnarna, ävensom förklarat, att delegationen — i förhoppning att de sålunda upptagna strävandena till rekommendationens förverkligande, bl. a. genom det tillämnade internationella samarbetet, skulle lösa till ytterligare förbättring av förhållandena för sjömannens uppehåll i hamnarna i vårt land — ansåge sig sakna skäl att för närvarande påkalla någon särskild åtgärd för Sveriges del med anledning av rekommendationen.

Departementschefen har i förevarande ämne anfört följande:

Väl syntes missförhållanden av sådan art som närmast föranlett tillkomsten av ifrågakarande rekommendation icke egentligen vara för handen i de

svenska hamnarna, och angivna önskemål rörande välfärdsanordningar av olika slag förefölle att för Sveriges vidkommande vara i icke oväsentlig mån tillgodosedda. Emellertid torde i allt fall åtskilligt kunna och böra göras i syfte att bereda sjömännen bättre skydd och hjälp när de komme i land. I främsta rummet syntes detta böra ske genom uppmuntran och stöd åt den frivilliga verksamheten, och förslag om lämpliga åtgärder i sådant syfte borde alltfört ägnas välvillig uppmärksamhet. Jämväl i övrigt borde rekommendationens anvisningar beaktas. Lagstiftningsåtgärder eller andra särskilda åtgöranden från de svenska statsmakternas sida syntes däremot icke för närvarande påkallade i anledning av ifrågavarande rekommendation.

Utskottet ansluter sig till vad departementschefen sålunda anført och finner följaktligen ifrågavarande rekommendation icke för närvarande påkalla lagstiftningsåtgärder eller andra särskilda åtgöranden från de svenska statsmakternas sida.

Utskottet.

2. Förslaget till konvention angående kompetens hos fartygsbefäl.

I konventionsförslaget uppställles såsom huvudregel fordran på vederbörligen dokumenterad behörighet för befälhavare och övermaskinist samt envar person som tjänstgör såsom vakthavande befäl på däck eller i maskinavdelningen. I anslutning därtill angives i vilka hänseenden särskilda, genom nationell lagstiftning fastställda minimifordringar skola uppfyllas för erhållande av behörighetsbevis, varjämte enligt förslaget kräves upprätthållande av ett effektivt inspektionssystem för tillsyn å konventionsreglernas tillämpning ävensom straffsanktionering därav. Beträffande konventionsförslagets detaljbestämmelser får utskottet hänvisa till den vid propositionen i översättning fogade konventionstexten.

I den inom *kommerskollegium* upprättade promemorian har beträffande möjligheterna för Sverige att på grundval av gällande bestämmelser rörande behörighet för befäl å svenska fartyg ratificera ifrågavarande konventionsförslag framhållits, att den svenska lagstiftningen i ämnet visserligen vore långt mera utvecklad än som på det hela taget krävdes för att uppfylla i förslaget angivna fordringar, och jämväl med avseende å det materiella innehållet i allt väsentligt vore mer än tillfyllest härför; emellertid förelåge i vissa hänseenden bristande överensstämmelse, bottnande i nationella förhållanden vartill konventionsförslaget icke tagit hänsyn. I sådant avseende pekas i promemorian på den här i landet tidvis framträdande bristen på tillräckligt kvalificerat befäl, särskilt maskinister, som nödvändiggjort medgivande av straffrihet i sådana fall där för ett fartygs behöriga bemanning vederbörligen kvalificerad personal icke kunnat erhållas i senast besökta hamn, vilket innebure en saklig eftergift som knappast syntes tillåten enligt konventionsförslaget. För ett av skälighetshänsyn tillämpat dispensförfarande beträffande oexaminerade personer med tillfyllestgörande praktisk erfarenhet förefölle konventionsförslaget icke heller lämna utrymme. Ett allvarligt hinder för

svensk ratificering har i promemorian vidare angivits ligga däri, att konventionsreglerna kunde komma att för ett avsevärt antal mindre fartyg innebära fordran på examinerat och med behörighetsbevis utrustat befäl i större utsträckning än som krävdes enligt gällande svenska författningsbestämmelser. Sålunda berörda omständigheter syntes göra en svensk ratificering mindre lämplig, allt medan konventionens huvudsakliga syfte otvivelaktigt finge anses fullt tillgodosett genom den svenska lagstiftningen i befintligt skick.

Socialpolitiska delegationen har beträffande förevarande konventionsförslag, liksom med avseende å de i det följande avhandlade konventionsförslagen, anfört att det givetvis måste anses beklagligt, att Sverige ej för närvarande skulle kunna biträda något av dem, men samtidigt förklarar, att de skäl som i promemorian anförts däremot onekligen syntes bärande.

Departementschefen har uttalat, att vårt land med hänsyn till de i kommerskollegii promemoria andragna omständigheterna, ehuru konventionens huvudsakliga fordringar måste anses väl tillgodosedda av gällande svensk lagstiftning, syntes icke för närvarande kunna ratificera den nu ifrågakvarande konventionen.

Utskottet.

Utskottet, som för sin del icke kunnat undgå intrycket av att ifrågakvarande konventionsförslag i viss mån faller utanför gränsen för det för internationell socialpolitisk reformverksamhet lämpade området, ansluter sig till den av departementschefen uttalade uppfattningen och anser sålunda, att förevarande konvention icke för närvarande kan ratificeras av vårt land.

3. Förslaget till konvention angående redarens förpliktelser i fall sjöman drabbas av sjukdom, olycksfall eller döden.

Konventionsförslagets huvudstadganden angiva omfattningen av de risker (sjukdom, olycksfall, dödsfall) som skola täckas av redarens förpliktelser, förpliktelsernas innehåll och tidsutsträckning, ansvarighet i fall av arbetsoförmåga samt inskränkning av ansvarigheten i fall obligatorisk sjuk- eller olycksfallsförsäkringssystem finnes, förpliktelser med avseende å hemförskaffning av sjuk eller skadad sjöman samt i fråga om begravningskostnader och omhändertagande av kvarlämnad egendom. En sammanfattning av förslagets bestämmelser i övrigt innehålles i propositionen, vartill utskottet får hänvisa.

I den inom *kommerskollegium* upprättade promemorian har beträffande förevarande konventionsförslag erinrats om att frågan om åtgärder i anledning av detsamma från norska regeringens sida föreslagits skola göras till föremål för nordiska överläggningar, vid vilka jämväl spörsmålet om förutsättningarna för anslutning till de å internationella arbetsorganisationens andra sjöfartskonferens år 1926 antagna konventionsförslagen angående sjömäns anställningsavtal och hemförskaffning av sjöman skulle upptagas till behandling.

Socialpolitiska delegationen har under sålunda angivna omständigheter

icke funnit anledning till erinran mot ett anstånd med avgörandet av frågan om svensk ratifikation av ifrågavarande konvention.

Departementschefen har anfört, att med ställningstagande till frågan om Sveriges ratificering av förevarande konvention tillsvidare finge anstå i avvaktan på resultatet av de från norsk sida föreslagna gemensamma nordiska överläggningarna och det fortsatta utredningsarbete vartill eventuella nordiska lagstiftningsförslag kunde föranleda.

Utskottet har inhämtat, att nordiska överläggningar beräffande bland annat nu förevarande konventionsförslag ägt rum i Oslo den 10—15 innevarande maj, därvid jämväl representanter för vårt land varit tillstädes. Lika med departementschefen finner utskottet att avgörandet av frågan om Sveriges ratificering av förevarande konvention bör anstå tillsvidare i avvaktan på resultatet av det sålunda inledda nordiska samarbetet och det utredningsarbete som därav kan följa.

Utskottet.

4. Förslaget till konvention angående sjukförsäkring för sjömän.

Konventionsförslagets huvudstadganden reglera frågor rörande ersättningsrätten vid arbetsoförmåga till följd av sjukdom, såsom tiden varunder ersättning skall utgå, grunderna för den kontanta ersättningens beräkning, andra försäkringsförmåner (läkarvård, medicin etc.), prestationer i förhållande till försäkrads anhöriga, moderskapshjälp till försäkrad kvinna eller försäkrads hustru, bidrag till begravningskostnaderna då försäkrad avlider m. m. Vidare avhandlas frågor rörande principerna för finansieringen av försäkringssystemet, förvaltningen av försäkringen och förfarandet i händelse av tvist rörande försäkringsförmåner. För närmare kännedom om konventionsförslagets detaljbestämmelser får utskottet hänvisa till den vid propositionen i översättning fogade konventionstexten.

I den inom *kommerskollegium* upprättade promemorian har framhållits, att det ifrågavarande konventionsförslaget förutsatte förefintlighet av obligatorisk sjukförsäkring för sjömän, vid vilket förhållande och då sådan försäkringsform hittills icke för någon medborgargrupp annat än i fråga om vissa yrkessjukdomar (såsom ett annex till den obligatoriska olycksfallsförsäkringen) kommit till stånd här i landet och antagligen icke heller kunde förväntas bliva genomförd under den närmaste framtiden, konventionsförslaget icke för närvarande kunde anses hava praktisk betydelse för Sveriges vidkommande.

Socialpolitiska delegationen har, på sätt förut angivits, anslutit sig till den i promemorian tillsyneskomna uppfattningen.

Departementschefen har för sin del uttalat, att ratificering av ifrågavarande konvention i betraktande av vad sålunda anförts icke för närvarande kunde ifrågakomma för Sveriges del.

Utskottet ansluter sig till den av departementschefen uttalade uppfattningen.

Utskottet.

Under åberopande av vad i det föregående anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande proposition måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t meddela, att riksdagen för sin del ansluter sig till föredragande departementschefens i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet uttalade uppfattning,

1) att lagstiftningsåtgärder eller andra särskilda åtgöranden från de svenska statsmakternas sida icke för närvarande synas påkallade i anledning av rekommendationen (nr 48) angående åtgärder till främjande av sjömannens välfärd i hamnarna;

2) att förslaget till konvention (nr 53) angående minimifordringar på yrkeskompetens hos befäl å handelsfartyg icke för närvarande synes kunna ratificeras av vårt land;

3) att med ställningstagande till frågan om Sveriges ratificering av förslaget till konvention (nr 55) angående redarens förpliktelser i fall sjöman drabbas av sjukdom, olycksfall eller döden tills vidare bör anstå;

4) att ratificering av förslaget till konvention (nr 56) angående sjukförsäkring för sjömän för Sveriges vidkommande icke för närvarande synes kunna ifrågakomma.

Stockholm den 30 maj 1938.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman*, *Linder*, *P. Sandström*, *Heiding*, *Knut Petersson**, *Västberg**, *Nordborg** och *Sten**;

från andra kammaren: herrar *Österström**, *Hage*, *Olovson**, *Skoglund*, *Hallagård*, *Sandström* i Härnösand*, *Hermansson** och *Hansson* i Örebro*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.